

Warszawa, dnia 29 października 2021 r.

Poz. 989

**UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 14 października 2021 r.

w sprawie ustanowienia roku 2022 Rokiem Wandy Rutkiewicz

W 2022 roku mija trzydzieści lat od śmierci Wandy Rutkiewicz. W 30. rocznicę śmierci Wandy Rutkiewicz Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oddaje hołd jednej z najwybitniejszych himalaistek świata.

Wanda Rutkiewicz, z domu Błaszkiwicz, urodziła się 4 lutego 1943 roku w Pługianach na Litwie.

Po zakończeniu wojny wychowywała się we Wrocławiu. Na tamtejszej politechnice uzyskała dyplom inżyniera elektronika. Po przeprowadzce do Warszawy związała się naukowo z Instytutem Maszyn Matematycznych – ośrodkiem tworzącym zręby polskiej informatyki. Specjalizowała się w pracach nad pamięcią komputerową. W latach osiemdziesiątych należała do „Solidarności”, ważna była dla niej działalność w opozycji demokratycznej.

Od dziecka wykazywała zainteresowanie sportem, a miłość do gór rozbudziła w niej wyprawa w pasmo Rudaw Janowickich w czasie studiów. Doznała wówczas, co opisała w książce „Na jednej linii”, niezwykłych uczuć: „strach i radość z jego pokonania, skupienie i determinację, uwolnienie się od ciężenia, niezwykle silny kontakt z przyrodą, z kawałkiem skały, który był moim oparciem”.

Po ukończeniu kursu taternickiego brawurowo wdarła się w męski świat wspinaczy, często słysząc słowa, że „baby do niego się nie nadają, bo są słabsze”. Pokonywała bariery, została prekursorką kobiecych zespołów górskich, bo nie godziła się, by zdolne alpinistki „były wyłącznie broszkami w męskich wyprawach”. Imponowała siłą, sprawnością fizyczną i niezwykłą inteligencją. Wybitny himalaista Andrzej Zawada przyznał po latach: „nikt z nas nie zdawał sobie sprawy, że ta spokojna, trochę jakby z innej epoki dziewczyna ma żelazny charakter, ogromną siłę woli i potrafi być niezmiernie zdyscyplinowana w działaniu”.

W górach czuła wolność, o czym przypominają jej słowa: „A my na szczycie, poprzez wysiłek i zmęczenie oczyszczeni i wolni, choć na chwilę stajemy się częścią natury”. Góry traktowała jako przestrzeń wyjątkowej rywalizacji, pragnęła zwycięstw nad nimi. Wygrywała walki w Tatrach, Alpach, Andach, Pamirze, Hindukuszu, Himalajach, często były to pierwsze przejścia kobiece.

16 października 1978 roku zdobyła Mount Everest. Była pierwszą osobą z Polski i trzecią kobietą na świecie, która stanęła na najwyższym szczycie Ziemi. Tego samego dnia Karol Wojtyła został papieżem. Rok później w czasie wizyty w Polsce Jan Paweł II powiedział do Wandy Rutkiewicz: „Dobry Bóg tak chciał, że tego samego dnia weszliśmy tak wysoko”. Była pierwszą kobietą na świecie, która stanęła na najtrudniejszym do zdobycia szczycie K2.

Rywalizacja z górami związana była z ogromnym ryzykiem, bez którego nie potrafiła żyć. Góry były jej światem, pozwalały na wyjątkowe doznania intelektualne i estetyczne, wspinanie uznawała bowiem za twórczość. Rutkiewicz tworzyła wyjątkowe dzieła. Zyskała sławę, jej wyczyny znane były na całym świecie. Walkę o zdobycie ośmiotysięczników nazwała „Karawaną do marzeń”, bo wierzyła, że da się „przeforsować coś, co zdaje się do zrealizowania tylko w marzeniach”. Jej fantastyczne osiągnięcia sportowe budziły podziw, a dodatkowo urzekła wdziękiem, urokiem i niezwykłym darem opowiadania o górach.

Nie powróciła z wyprawy na dziewiąty ośmiotysięcznik. Zaginęła 12 maja 1992 roku w drodze na Kanczendzongę. Od tamtej chwili losy Wandy Rutkiewicz nie są znane, nie odnaleziono jej ciała. „Życie smakuje najlepiej wtedy, gdy można je stracić” – powtarzała stale. Po kilku latach sąd w Warszawie za datę jej śmierci uznał 13 maja 1992 roku.

Wanda Rutkiewicz zdobyła wiele nagród i odznaczeń. Rzeczywiście, nikt tak jak Polka nie walczył o przełamanie męskiej hegemonii w światowym alpinizmie i właściwą w nim rolę kobiet.

„Kobieta uderzającej urody i energii, największa alpinistka wysokościowa swej epoki” – to słowa znawcy himalaizmu, znanego angielskiego dziennikarza Richarda Cowpera. Leszek Cichy – pierwszy zdobywca Mount Everestu zimą, nazywa Wandę Rutkiewicz wielką osobowością światowego himalaizmu. I nikt nawet nie pomyśli, by do takich opinii napisać zdanie odrębne.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza rok 2022 Rokiem Wandy Rutkiewicz.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*